

Hoe meer water, hoe beter de bodem!

Dit jaar vonden de Nederlandse Kampioenschappen Nationale dressuur voor het eerst op de innovatieve baan plaats.

De All Weather-baan van Twents Hippiisch Centrum Almelo vormde dit jaar het decor voor twee belangrijke hippische evenementen. Voor het eerst werden hier de Nederlandse Kampioenschappen Nationale dressuur gehouden en - voor de derde maal - vormde de baan het wedstrijdtoneel voor de Almelose Ruiterdagen. De baan kwam tot stand dankzij de inspanningen van de besturen van het paardensportcentrum, de Landelijke Rijvereniging De Looleeruiters en de gemeente Almelo. Han Kuipers speelde daarin namens het paardensportcentrum een coördinerende rol. Hij is zeer enthousiast over de innovatieve en veilige spring- en dressuurbanen.

Omstandigheden varieerden

"Ons paardensportcentrum maakte altijd gebruik van grasbanen op dit terrein van circa 2,5 hectare op een humusrijke zandgrond", vertelt Kuipers. "Tijdens droogte was de baan keihard; bij regen werd het een blubberboel. Soms moesten we

daardoor wedstrijden afblazen. Een combinatie van gras en een net van kunstvezels er doorheen om de bodem bijeen te houden vormt helaas nog geen afdoende oplossing om de structuur van de bodem optimaal te houden. Er komt nog teveel zwart zand naar boven, doordat de paarden stukken eruit schoppen. Verder kunnen paarden in het belang van hun pezen beter op een te harde dan op een te slappe bodem rijden. Op een vochtige grasbodem krijg je variatie in de diepte van de hoefindrukken bij springwedstrijden. Dat is ongewenst en een ruiter moet er terdege rekening mee houden. Die éne centimeter kan net het verschil maken, waardoor het paard de balk van de steunen wipt."

Alternatief

Een speciaal geprepareerde zandbodem is volgens de paardensportkenner tot dusverre het enige alternatief en volgens hem bestaan er drie systemen. Zo is er een niet-waterdoorlatend, bol

Een fraaie grasmat is nauwelijks besteed aan de dressuur- en springsport. De kwetsbare paardenpezen stellen namelijk hoge eisen aan de ondergrond. Belangrijke concoursen spelen zich dan ook in speciaal geprepareerde zandbanen af. Zoals in het Twents Hippiisch Centrum Almelo. Gelukkig ligt daar toch een prachtige groene glans over de vlakke zandbanen.

Auteur: Broer de Boer

aangelegd concoursveld. Daarvoor gebruikt men een combinatie kwartszand uit de Harz en een kunstvezel. Als deze laag verzadigd is met water, loopt het overtollige regenwater van het veld af. De zijanten zijn altijd vochtiger, terwijl het geelachtige zand afgeeft en overal aan blijft kleven. Maar erger is: de bodem is vrij stroef en dat is ongewenst. Paardenhoeven moeten namelijk een paar millimeter tot een centimeter kunnen door-glijden, anders zet het dier een onnatuurlijke, struikelende beweging in.

Waterlijn

"Feitelijk vormt de omgeving van de waterlijn op een zandstrand de ideale bodem voor een paard", zegt Kuipers. "Je komt het niet veel tegen, maar er bestaat een eb- en vloedstelsel om een dressuurpiste goed te prepareren. Daarbij wordt een bak met speciaal zand onder water gezet. Als je vervolgens het water laat wegglopen, blijft er een prachtige stevige bodem over. Maar

De -gebruikte- kunststofgrasmat van een tennisbaan/hockeyveld ligt op lava. Hierover wordt een mengsel van twee soorten zand en vezels aangebracht.

in de paardensport kennen we ook de waterdoorlopende zandbodems. Ik ken twee bodemtypes: die van Swanenberg en die van Achterberg. Bij de tweede gaat het om een zandbodem waarin gel en vezels zijn verwerkt. Het zand is nogal wit. Dat is bij felle zon minder plezierig voor paard en ruiter. De baan is gemakkelijk in onderhoud omdat je hem met een eenvoudige sleep kunt bewerken. Wij hebben echter gekozen voor de waterdoorlatende en door NOC/NSF goedgekeurde en voordeligere baan van Swanenberg."

Baanaanleg

Vervolgens vertelt Kuipers hoe de Swanenberg-bodem is aangelegd. Eerst werd 30 centimeter zwarte grond van het gehele terrein afgehaald, tot op de stevige grond. Er resteert nu nog steeds 70 tot 120 centimeter zwarte grond. Het geheel is goed uitgevlakt en vervolgens zijn er om de zes meter V-vormige gleuven in gefreesd. Daarin zijn kunststof drainagebuizen aangelegd die omwikkeld zijn met kokosvezel. Daarover is een vlakke laag van 15 centimeter lava gelegd. Daarop kwam een -gebruikte- kunststofgrasmat van een tennisbaan/hockeyveld te liggen. Kuipers: "Gewoon dus de mat oprollen en compleet met infill opnieuw gebruiken, met de vezels naar boven. Op deze matten is een mengsel van twee soorten zand en vezels aangebracht, eveneens een laag van vijftien centimeter. De ene zandsoort heeft een losse structuur, de andere zandsoort heeft de neiging tot binding bij bevochti-

ging. Hoe de verhoudingen hiervan zijn, is het geheim van de smid. Het geheel is gemengd met de geshredderde kunststof grasvezels. De stukjes zijn enkele centimeters lang. De baan hoefde vervolgens alleen maar uitgevlakt te worden om hem gereed te maken voor gebruik. Bij voldoende gebruik kent deze bodem amper onderhoud."

Vocht verstevigt bodem

'Nathouden', dat is het enige wat echt telt bij het onderhoud van deze baan volgens Kuipers. "Als de baan opdroogt, wordt hij los en zacht en lopen de paarden de bodem kapot. Vergelijk dat met het zand op het strand na de vloed, op de plaats van het terugtrekkende water is het strand keihard, richting duinen wordt het gauw mul. Tijdens droge perioden beregenen we de baan om hem volledig nat te houden. Dat gebeurt 's nachts omdat dit goedkoper is. Op onze grote dressuurpiste van 88 bij 100 meter staan vier grote sproeiers, zoals men die ook bij beregening van landbouwgewassen gebruikt. Om de beurt schakelen we ze driemaal tien minuten in. Bij een wedstrijd beregenen we om 24.00 uur en om 03.00 uur. De laatste keer gebeurt dat om 7.00 uur. Bij regen en bij donker weer hanteren we een minder streng beregeningsregiem. Vocht houdt onze bodem dus stevig. De vezels liggen prachtig in het zandpakket. Bij warmte en een droge bodem loop je echter het risico dat het zand van de vezels loslaat en de vezels bovenop het zand komen te liggen."

Bewerkingen

Wat kan Kuipers over het onderhoud vertellen? "Veel bodems in paardenbakken worden gesleept met matten of met een weidesleep. Maar hier kan dat niet, want je stroopt dan de bodem op. Mechanische bewerking met een rotorkoepel met

In de ondergrond zijn sleuven aangebracht voor de drainage. De 15 centimeter dikke lavalaa wordt uitgevlakt.

Het circa 2,5 hectare grote terrein van het Twents Hippiisch Centrum Almelo.

daarachter een verkruijmelrol is de remedie bij grote pistes. Als we dat doen, ligt de baan er snel vlak en als nieuw bij. De bodem vormt een goed milieu voor onkruidzaad. Mechanische verwijdering van kiem(planten) is moeilijk, want je trekt zomaar een hele pol met zand mee. Tweemaal per jaar behandelen we de baan met een mengsel dat werkzaam is tegen onkruid en gras. Overigens kunnen we ook zorgen dat er langer water in de lavalag blijft staan. Daartoe kunnen we de afvoeren sluiten. Dit hebben we bij toeval 'ontdekt'. Het effect is dat tijdens een warme zomerdag het water door de zandlaag opdampt

De pistes 'vernieuwen' en vlak maken gaat snel. Daarvoor wordt een rotorkoep met verkruijmelrol ingezet.

en de toplaag langer nat blijft. Zo kunnen we eigenlijk op onze baan ook een soort eb- en vloedstelsel toepassen!"

Zout strooien

Met enige trots meldt Kuipers: "Deze All Weather-baan kunnen we in alle jaargetijden, ongeacht de regen, gebruiken. Hier hoeven we vanwege de bodem geen wedstrijden te staken: hoe meer regen, des te beter de bodem. Zelfs bij vorst blijft de piste door het strooien van wegzout voor 100 procent bruikbaar. De gemeente Almelo heeft subsidie gegeven voor de ontwikkeling van de bodem op het spring- en dressuurterrein. Uit onderzoek bleek dat de Almeloëse ruitersdagen economisch zeer interessant zijn voor de regio. Denk maar aan de honderden paarden die hier –in tenten– komen logeren tijdens dit twaalfdaagse evenement en aan de mensen die van heinde en verre komen. Zij besteden hun geld aan verblijf op campings en doen uitgaven in de horeca en supermarkten. Enkele jaren geleden werd berekend dat dit evenement een bijdrage levert van 800 duizend euro aan de Almeloëse economie. Dat was voor de gemeente een sterk argument om mee te betalen aan de kosten deze innovatieve bodem."

Gras of kunstgras

Han Kuipers beaamt het: een grasveld is fraaier om te zien dan een zandbak. In Almelo geven de kunststofvezels echter een groene doorschijn, waardoor het op afstand net lijkt of er een kunststof grasmat ligt. Een met grasvezel versterkte baan waar de vezels bovendien rechtop blijven staan zou volgens Kuipers een grote doorbraak zijn, waar ze in Almelo naar uitkijken. TenCate onderzoekt hoe ze dit kunnen realiseren. De paarden lopen misschien niet echt op kunstgras, maar de toeschouwers inmiddels wel! Sponsor TenCate heeft samen met Edel Grass tussen de spring- en de dressuurpiste een stuk kunstgras aangelegd. Kuipers: "Op de plaatsen waar het publiek liep, deed hetzelfde probleem zich voor: het was nat en drassig of keihard en moeilijk om gras te laten groeien. Kunstgras vormde hiervoor de perfecte oplossing!"